

481

1787. Διαθήκη ἐν Σίφῳ, ἀπὸ 26 Μαρτίου, ἐν 297, σ. 214–218. Τὰ ἐπ' αὐτῆς σχόλια, αὐτόθι, σ. 209–214.

«... τὴν ὁποίαν παραγγέλλω διατασσόμενος, ἵνα, ἐὰν μὲ προσκαλέσῃ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν ὁ Κύριος, ἐπιστατῇ καὶ ἐξουσιάζῃ μὲ πληρεξουσιότητα πάντα κινητὰ τῶν ὑπαρχόντων μας καὶ ἀκίνητα ἢ γυνή μου, ζωοτροφοῦσα καὶ παιδεύουσα τὰ παιδιά μας, ἐν νοθεσίᾳ καὶ παιδείᾳ Κυρίου, πατὴρ καὶ μήτηρ εἰς αὐτὰ φαινομένη καὶ φρονίμως ἀναπληροῦσα τὸ ἐμὸν πᾶν ὑστέρημα· καὶ αὐτὰ πάλιν, πειθόμενα, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτήν, ἐὰν θέλωσι τὴν εὐχὴν μου, διπλὸν τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπακοὴν προσφέροντα, ὡσὰν μητέρα τους καὶ πατέρα. Ἡ ὁποία μήτηρ ἔχει, λαβοῦσα τὴν ἄδειαν παρ' ἐμοῦ, ὅταν εὐτάκτως καὶ εὐπειθῶς πολιτεύονται τὰ παιδιά, νὰ τὰ προικίσῃ καὶ ὑπανδρεύσῃ, μὲ τὴν εὐχὴν μας, δίδουσα καθενὸς προῖκα τὴν διοριζομένην ἐνταῦθα καὶ κατεστρωμένην κατ' ὄνομα ἐν τῇ παρούσῃ μου διατάξει...».

482

1787. Ἐγκύκλιος, 25 Αὐγ., πΚ. Προκοπίου πρὸς τοὺς μητροπολίτας, «περὶ πιστῆς καὶ μετὰ προθυμίας ὑπακοῆς καὶ εὐπειθείας πρὸς τὴν κραταιὰν ταύτην βασιλείαν...», ἐν 147, σ. 101–103.

483

1788. Ἐγκύκλιος, ἀπὸ 1 Αὐγ., πΚ. Προκοπίου, πρὸς μητροπολίτας, περὶ ὑποταγῆς, ὑπακοῆς καὶ εὐπειθείας πρὸς τὴν τουρκικὴν κυβέρνησιν, ἐν 147, σ. 103–105.

484

1788. Βεράτιον ὑπὲρ μ. Θεσσαλονίκης Γερασίου, ἐν 165, σ. 78–84.

«... καὶ ἐπρόσταξα... ἔτι οἱ ἔχλι ὁρφίδες καὶ οἱ λοιποὶ, χωρὶς ἔμβροι σερίφι, νὰ μὴ πέρουν ἀπὸ τοὺς ρωμαίους τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια, ὅπου εἶναι εἰς τοὺς ὑποκειμένους τόπους τοῦ μητροπολίτου ἔκπαλαι, καὶ τὰ μεριμέτια, ὅπου εἶναι κατὰ τὸ ἔκπαλαι μὲ ἄδειαν τοῦ νόμου, νὰ μὴν ἐμποδίζωνται ἀπὸ τινα καὶ μὲ μόνον πονηροῦς ἀπὸ μέρους τῶν ἔχλι ὁρφιδων, χωρὶς ἔμβροι σερίφι, νὰ μὴν ἐξετάζουν καὶ νὰ ἐρευνοῦν τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ μοναστήρια, προξενοῦντες τοὺς ἐνόχλησιν. Καὶ ὅταν κανένας ἀπὸ τοὺς ραγιάδες ἤθελε νὰ ὑπανδρευθῇ ἢ νὰ χωρισθῇ τὴν γυναῖκα του, ἀπὸ τὸν μητροπολίτην καὶ τοὺς διωρισμένους τοῦ τόπου του βεκίλιδες, ἄλλος κανένας νὰ μὴν ἀνακατώνεται. Καὶ ὅταν κανένας καλόγηρος ἢ κοσμικὸς ἀποθάνουσι, ὅ,τι καὶ ἂν ἀφήσῃ, κατὰ τὸ αἶνί τους, εἰς τὸν ἀρχιερέα ἢ εἰς τὸν ἐπίτροπον, μὲ ρωμαίους μάρτυρας, νὰ γίνεται δεκτὸν εἰς τὴν κρίσιν καὶ νὰ εἰσακούεται. Καὶ ὅταν εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, παπάδες καὶ καλογήρους καὶ καλογραίας καὶ ἡγουμένους, ἤθελε φανῇ κανένα σφάλμα ἐναντίον εἰς τὰ ἔθιμά τους, ὅταν παιδεύονται, κατὰ τὸ αἶνί τους, κανένας νὰ μὴν ἐμποδίζῃ οὔτε καὶ νὰ ἀνακατώνεται. Καὶ ὅταν τοὺς παπάδες ὅπου κάμνουν γάμους, ἐναντίον εἰς τὸ αἶνί τους, εἰς τοὺς κοσμι-



κούς, ὅπου δὲν εἶναι πρέπον, χωρὶς τὴν ἄδειαν καὶ εἶδῃσιν τοῦ μητροπολίτου, ἢ ὅταν κάμνουσι τὴν πρέπουσαν παιδείαν εἰς τοὺς βεκίλιδες, νὰ μὴν τοὺς ἐνοχλῇ τινάς. Καὶ ὅταν τύχη κανένας ταβᾶς τοῦ μητροπολίτου, τοῦ ἐπισκόπου, τοῦ βεκίλη του, ἢ τοῦ ἀνθρώπου του, ἦτι λογῇ(ς) καὶ ἂν εἶναι, νὰ μὴν εἰσακούεται, ἀλλὰ νὰ γίνεται χαβαλέρι εἰς τὸ βασιλικόν μου τιβάνι, εἰς τοὺς ὑψηλοὺς μου βεζύριδες καὶ καζασκέριδες . . . καὶ κανένας νὰ μὴν ἐμποδίζῃ, ὅταν εὐγάνουν παπᾶ καὶ εἰς τὸν τόπον του βάνουν ἄλλον παπᾶ, καὶ νὰ μὴ βιάζον καὶ ἐνοχλοῦν μὲ μεσιτείας καὶ ριζάδες . . . Καὶ οἱ ραγιάδες νὰ μὴν ἀνακατώνωνται εἰς τὸ νὰ δώσουν, κατὰ τὸ ὑψηλὸν περάτι, τὸ κατ' ἔτος μὲρὶ ρουσούμι καὶ τὴν ἐλεημοσύνην διὰ τὰ πανηγύρια καὶ γάμους καὶ μοναστήρια καὶ τὰ λοιπά, ὅπου πέφτουν ρουσούμια τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ μητροπολίτου . . . Καὶ αἱ ὑποθέσεις, ὅπου ἤθελαν τύχη τῶν ραγιάδων εἰς τὴν πεφυλαγμένην μου βασιλείαν καὶ τὰ ἰσάτια καὶ ἔξοδα τοῦ κεχισχανὲ καὶ αἱ λοιπαὶ ὑποθέσεις, κατὰ τὸ ἐπάναγκες τοῦ αἰνίου τους, νὰ μὴν θεωροῦνται καὶ τελειώνονται μόνον μὲ τὴν θέλησιν καὶ ἀπόφασιν τοῦ κατὰ καιρὸν πατριάρχου, ἀλλὰ νὰ αποφασίζεται καὶ νὰ διορίζεται ἀπὸ ὅλην τὴν σύνοδον τῶν ἐκεῖ εὐρισκομένων ἀρχιερέων καὶ καθ' ὃ εἶναι κεφίλιδες καὶ ἐγγνηταὶ διὰ τὰ χρῆς, τὰ ὅσα ἤθελαν δανεισθῇ, βάνοντας τὰ ὀνόματά τους μὲ τὴν βοῦλλαν ὅπου ἐκπαλαὶ ἐπεκράτησε . . . Καὶ ὅταν ὁ πατριάρχης τῶν ρωμαίων μὲ τὴν σύνοδον τῶν ἀρχιερέων καὶ μὲ τὴν βοῦλλαν τοῦ κεχισχανὲ ἤθελαν κάμη κανένα Ἰλάμι ἢ ἄρζι, ἀποβλέπον εἰς τὸ αἰνί τους, νὰ εἰσακούεται.

Καὶ ὅταν ὁ μητροπολίτης ἢ οἱ παπάδες ἀναγινώσκουν εὐαγγέλιον χωρὶς νὰ δείξουν εἰκόνα, νὰ μὴν ἐμποδίζονται . . . νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλῇτε, μὲ τὸ νὰ ἔγινε ὑψηλὸν φερμάνι ἀνέκαθεν, τὸ ὁποῖον εἰς τὸν τόπον ἔγινε κᾶϊδον, ὅθεν ἐναντίον τοῦ ὑψηλοῦ φερμανίου νὰ μὴ τοὺς ἐνοχλῇτε . . .

Προσέτι νὰ μὴν πιάνωσι κανένα ραγιά μὲ δυναστείαν νὰ τὸν κάμουν μουσουλμάνον . . . Καὶ μερικοὶ ἀπὸ ρωμαίους, ἔτι ζῶντες, εἰς τὸν πατριάρχην καὶ εἰς τὸν ἐπίσκοπον ὅ,τι ὀλίγον τι ἤθελεν ἀφήσει εἰς τὴν διαθήκην, καθὼς εἶναι ἡ παρηρησία καὶ ἡ πρόθεσις, κατὰ τὴν συνήθειάν τους, καὶ μετὰ θάνατον ἀπὸ τοὺς κληρονόμους μὲ τὴν εἶδῃσιν τῆς κρίσεως νὰ πέρωνται.

Πρὸς τούτοις οἱ ἐπίσκοποι, παπάδες καὶ καλόγηροι καὶ λοιποὶ ρωμαῖοι, οἱ κατοικοῦντες εἰς κατιλίκια, ὅπου εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ρηθέντος μητροπολίτου, νὰ δίδουν τὸ ἐτήσιον δόσιμον τοῦ μηρίου καὶ τὸ ζερὶ κασαπηγὲ καὶ τὴν ζητείαν καὶ τὰ ἄσπρα, ὅπου δίδουν διὰ ψυχικὴν τους σωτηρίαν καὶ τὰ ἀγιάσματα καὶ πανηγύρια καὶ τὰ δοσίματα, ὅπου ἐκπαλαὶ ἐπεκράτησαν νὰ δίδονται διὰ ἀ', β', γ' γάμον καὶ τὰ ἐτήσια, ὅπου ἐπεκράτησαν νὰ δίδονται ἀπὸ κάθε σπῆτι ρωμαίου : 12 ἄσπρα καὶ ἀπὸ κάθε παπᾶ ἐν φλουρὶ διὰ τὸν πατριάρχην καὶ πάλιν τὸ ἐτήσιον, ὅπου ἐπεκράτησε νὰ δίδουν ἀπὸ κάθε σπῆτι ρωμαίου : 12 ἄσπρα καὶ ἀπὸ κάθε παπᾶ ἐν φλουρὶ διὰ τὸν μητροπολίτην . . .

Καὶ διὰ τὸ συνοικέσιον καὶ διαζύγιον καὶ τὴν μεταξὺ αὐτῶν γενομένην διαφορὰν, διορθώνοντάς τα μὲ τὴν θέλησιν δύο ρωμαίων εἰς καιρὸν ὅπου τοὺς παιδεύει, κατὰ τὴν συνήθειαν τους, μὲ τὸν ὄρκον καὶ ἀφορισμόν, λεγόμενον εἰς τὰς ἐκκλησίας, οἱ καδίδες καὶ οἱ ραῖπιδες ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου ἔθους, νὰ μὴν τοὺς ζημιώνουν. Καὶ οἱ παπάδες ὅπου εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ρηθέντος μητροπολίτου, ὅταν δὲν ἔχουν ἄδειαν τοῦ γάμου, ὅπου δὲν εἶναι συγχωρημένοι, νὰ μὴν τοὺς στεφανώνουν. Καὶ τοὺς ρωμαίους, ὅπου γυρεύουν νὰ ὑπανδρευθοῦν περισσότερον ἀπὸ τρεῖς φοραῖς, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐναντίον τοῦ αἰνίου τους, ἢ τὸ νὰ πάρον γυναικα ἐπάνω εἰς τὴν γυναῖκα, οἱ τοιοῦτοι νὰ παιδεύονται.

Καὶ τῶν τεθνεώτων ἐπισκόπων καὶ παπάδων καὶ καλογήρων καὶ καλογραιῶν, τόσον τὰ μετρητὰ καὶ πράγματα, καὶ ἄλογα, ὅσον καὶ ἄλλα, ὅσα ἀνήκουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅταν πέρωνται ἀπὸ τὸν μητροπολίτην, ἢ ἀπὸ τοὺς βεκύληδες του, οἱ ἄνθρωποι τοῦ πεῖτουλμάλι καὶ κασάμι καὶ οἱ μοντεβελίδες καὶ σουμπασίδες καὶ οἱ μερκουτατζίδες καὶ οἱ βοεβοδάδες καὶ οἱ ἄνθρωποι τους καὶ οἱ λοιποὶ παῖτουλμαλίδες νὰ μὴν τοὺς ἐμποδίζουν, λέγοντες, πῶς εἰς τὸ βασιλικόν μας δευτέρῳ μᾶς γράφουν χασίλιδες . . .

Καὶ ὅταν στέλλουν κανένα ἀφορισμόν, διὰ νὰ παιδεύσουν καὶ νὰ διορθώσουν τὸν λαϊκόν, κατὰ τὸ ἔθος τους, νὰ μὴν ἐνοχλοῦνται.

Καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ραγιάδες, βουλόμενοι νὰ ὑπανδρευθοῦν, παρὰ νόμον, καὶ πηγαίνοντες εἰς ἄλλας χώρας, νὰ μὴν στεφανώνουν.

Καὶ μερικοὶ ραγιάδες, ὅταν ἀφιερώνουν μέρος τῆς περιουσίας των εἰς τὰς ἐκκλησίας, εἰς τὰ μοναστήρια, εἰς τὸν πατριάρχην, ἢ εἰς τὸν μητροπολίτην, μὲ μαρτυρίας ρωμαίων, νομικῶς νὰ εἰσακούεται.

Καὶ ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἐπισκόπους, παπάδες καὶ καλογήρους καὶ καλογραιᾶς κάμνει χρεία νὰ ἀλικοτισθοῦν μὲ ἄδειαν τῆς κρίσεως, ὁ ρηθεὶς μητροπολίτης νὰ τοὺς ἀλικοτίζει . . .

Καὶ ὅταν ὁ ρηθεὶς μητροπολίτης φέρῃ εἰς χεῖράς του τὴν πατερίτζαν, ὅπου ἀνήκει εἰς αὐτόν, νὰ μὴν ἐνοχλῇται ἀπὸ τινα, ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου ἔθους . . .».

485

1788(?) — Νομικὸν ποιηθὲν καὶ συνταχθὲν εἰς ἀπλὴν φράσιν ὑπὸ . . . ἐπισκόπου Καμπανίας . . . Θεοφίλου, τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων, Κριτικὴ ἔκδοσις, μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ εὐρετηρίων πινάκων ὑπὸ Δημ. Γκίνη . . . (Θεσσαλονίκη 1960).

Προγενεστέρα ἔκδοσις, ἀποσπασματικὴ καὶ μετ' αὐθαιρέτων προσθαφαιρέσεων, ὑπὸ Ἑλ. Ταπεινοῦ καὶ Κ. Βασιλειάδου, ὑπὸ τὸν τίτλον : «Νομικὸν Πρόχειρον» (Κπ. 1887). Κατὰ τὸν Γ. Ζαβίραν, ἐν 126, σ. 311, «τὸ Νομικὸν ἐμποδίσθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας». Ταῦτὸ βεβαιώνει καὶ ὁ Zachariae, ἐν 463, σ. 205.

Ἐν χφ. ΕΒΕ 2120, φ. 109α, ἔχει προστεθῇ ἐν τῇ ᾠδῇ, δι' ἄλλης χειρὸς, ἴσως τοῦ κατόχου τοῦ χφ. ἐπισκόπου Σερβίων-Κοζάνης Βενιαμίν, ὁ ἐξῆς λόγος διαζυγίου : «Χωρίζει τὴν γυναῖκα του ὁ ἀνὴρ, ἂν ἡ γυνὴ εἶναι κοινῶς λεγομένη μαρμάρα, οὔτε ἐπιθυμίαν ἔχει εἰς ἄνδρα, οὔτε καταμήνια ἔχει διὰ τὴν χάριν τεκνοποιίας τὴν ἐπῆρεν, ὅχι διὰ τὴν ἐπιθυμίαν».

486

1789. Κανονισμὸς συντεχνίας πυροβολοποιῶν, χαλκέων, ἀγωνατῶν, χαλυβωτῶν, κλπ. Κοζάνης,

μνημ. ἐν 96, σ. 492. Πρβλ. καὶ ἐν 163, σ. 30.

(Διατάξεις παρεμφερεῖς πρὸς τὰς ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 479. Ἐπὶ πλέον δέ : Οὐδεὶς τῶν συντέχνων δύναται ἵνα ἐκβάλῃ ἄλλον, αὐξήσῃ τοῦ ἐνοικίου τοῦ ἐργαστηρίου. Οὐδεὶς δύναται λαμβάνειν παρ' ἄλλου μαθητὴν πρὸ ἔτους. Ὁ στιχιζόμενος μαθητὴς ὀφείλει χορηγεῖν τῇ συντεχνίᾳ 15 γρόσια).

